هندي سندي ٽيچر

(هندي سکڻ لاءِ تمام آسان پستڪ)

سينگاريندڙ: سنتوش ڪمار ليلارام خانواڻي

सुन्दर सेवा मंडली

कोटड़ी, जिला दादू सिन्ध

022-3875171,0333-2601943

هندي سنڌي ٽيچر

يعنيٰ

هندي جي وسيلي سنڌي سکڻ جو سولو ڪتاب

ڇاهيل: ڪيشو ڪمليش

پيسا ______ 30:00

ڇپجڻ جو سال ______ اپريل 2012ع

تعداد ______ 1000

سندر شيوا منڊلي

(ڪوٽڙي ايٽ حيدرآباد

نيو يونائيٽڊ هوٽل جي پويان، حيدر چوڪ حيدرآباد

فون: 022-2720960,0333-260143

سندر ڪئلينڊر

سندر شيوا منڊلي طرفان هر سال ديوتائن جي من موهيندڙ مورتين سان گڏ نئين سال جا ڪئلينڊر ڇپايا ويندا آهن ۽ هن سال ڀ ڀڳوان جي ڪرپا سان سندر ڪئليڊر ڇپايا ويا آهن، سندر ڪئليندر ۾ هندن جا مکيہ ڏڻ وار شامل آهن، جي توهان پنهنجن وڏن جي ياد ۾، ۽ پنهنجي ڪاروبار جي پبلسٽي ۽ ڌرمي شيوا لاءِ سندر ڪئليڊر ڇپائڻ چاهيو تہ جلد اسان سان رابطو ڪريو سندر ڪئلينڊر ڏياري جي شڀ موقعي تي توهان کي تيار ڪري ڏنا ويندا، جيئين توهان پنهنجي مٽن مائٽن ۽ دوستن کي ڏيئي سگهو.

وڌيڪ ڄاڻ لاءِ

سندر شيوا منڊلي

سول ڪورٽ روڊ ڪوٽڙي ٧٦٠٠٠

पाठ १ پاٹ ا

स्वर

लाकना मात्राऊं

للکنا ماترا ئون

अ	आ	इ	ई
ا	آ	اِ	اي
उ	ऊ	ए	ऐ
ا	اۇ	اي	اي
ओ	औ	अं	अः
او	اۇ	ان	اھ

पाठ २   پاٺ ٢

हिन्दी के बराबर सिन्धी व्यञ्जन

हिन्दीअ जे बराबरि सिन्धी अखर

هندي جي برابر سنڌي اکر

क	ख	ग	घ	ङ
ڪ-ق	ک	غ-گ	گھ	ڱ
च	छ	ज	झ	ञ
چ	ڇ	ج	جھ	ڃ
ट	ठ	ड	ढ	ण
ٽ	ٺ	ڊ	ڍ	ڻ
त	थ	द	ध	न
ت	ٿ	د	ڌ	ن
प	फ	ब	भ	म
پ	ف-ڦ	ٻ	ڀ	م
य	र	ल	व	श-ष
ي	ر	ل	و	ش
	स		ह	
	س-ث-ص		ه-ھ-ح	

पाठ ३ پاٺ ٣

हिन्दी अक्षरों का सिन्धी में वास्तविक उच्चारण

हिन्दी अक्खरनि जो सिन्धीअ में सही उचारु

هندي اکرن جو سنڌيءَ ۾ صحي اچار

क	ख	ग	घ	ङ
कको ڪڪو	खखो ککو	गगो گگو	घघो گهگهو	ङङो ڱڱو
च	छ	ज	झ	ञ
चचो چچو	छछो ڇڇو	जजो ججو	झझो جهجهو	ञञो ڃڃو
ट	ठ	ड	ढ	ण
टोकङु ٽوڪڙ	ठठो ٺٺو	डडो ڊڊو	ढढो ڍڍو	णणो ڻڻو
त	थ	द	ध	न
ततो تتو	थथो ٿٿو	ददो ددو	धधो ڌڌو	ननो ننو
प	फ	ब	भ	म
पपो پپو	फफो ڦڦو	बबो ٻٻو	भभो ڀڀو	ममो ممو
य	र	ल	व	श-ष
ययो يبو	ररो ررو	लईयो لٿيو	ववो ووو	शशो ششو
	स		ह	
	ससो سسو		हहो ههو	

पाठ ४　　پاٺ ۴

सिन्धी अक्षरों के बराबर हिन्दी अक्षर

सिन्धी अखरनि जे बराबरि हिन्दी अखर

سنڌي اکرن جي برابر هندي اکر

ث	ٺ	ٽ	ٿ	ت	ڀ	ٻ	ب	ا		
स	ठ	ट	थ	त	भ	ॿ	ब	अ		
خ	ح	ڇ	چ	ڃ	جھ	ڄ	ج	ڦ	پ	
ख़	ह	छ	च	ञ	झ	ॼ	ज	फ	प	
ش	س	ز	ڙ	ر	ذ	ڍ	ڊ	ڏ	ڌ	د
श	स	ज़	ड़	र	ज़	ढ	ड	ॾ	ध	द
ڪ	ق	ف	غ	ع	ظ	ط	ض	ص		
क	क़	फ़	ग़	अ	ज़	त	ज़	स		
ن	م	ل	ڱ	گھ	ڳ	گ	ک			
न	म	ल	ङ	घ	ॻ	ग	ख			
ء	ي	ه	و	ڻ						
अ	य	ह	व	ण						

पाठ ५ پاٺ ۵

सिन्धी अक्षरों की पहिचान

सिन्धी अख्यरनि जी सुञाणप

سنڌي اکرن جي سڃاڻپ

ب ٿ ک ع آ ي ر م ن ٻ

ف پ د ث ل ڀ ٿ ذ ٽ ڦ

ء ڦ ز ق ڱ غ ڪ ڙ گ

س ڳ ڌ ح ش ب خ ط ڍ ڇ

ظ ھ ڄ جھ ق ڃ و ڻ چ ج

ص گھ ض

पाठ ८   پاٺ ٨

सिन्धी अक्षरों के मिलाने का आकार

شروع शुरू	وچ मध्य	پڇاڙي अन्त	پڇاڙي अन्त	شروع शुरू	وچ मध्य	پڇاڙي अन्त	پڇاڙي अन्त
ا	ـا	ـا	ا	کـ	ـکـ	ـک	ک
بـ	ـبـ	ـب	ب	ڳـ	ـڳـ	ـڳ	ڳ
ٻـ	ـٻـ	ـٻ	ٻ	ڱـ	ـڱـ	ـڱ	ڱ
ڀـ	ـڀـ	ـڀ	ڀ	ڪـ	ـڪـ	ـڪ	ڪ
پـ	ـپـ	ـپ	پ	يـ	ـيـ	ـي	ي
تـ	ـتـ	ـت	ت	بـ	ـبـ	ـب	ب
ٿـ	ـٿـ	ـٿ	ٿ	نـ	ـنـ	ـن	ن
ٽـ	ـٽـ	ـٽ	ٽ	تـ	ـتـ	ـت	ت
ثـ	ـثـ	ـث	ث	ٽـ	ـٽـ	ـٽ	ٽ
ٺـ	ـٺـ	ـٺ	ٺ	ٻـ	ـٻـ	ـٻ	ٻ
فـ	ـفـ	ـف	ف	يـ	ـيـ	ـي	ي
قـ	ـقـ	ـق	ق	حـ	ـحـ	ـح	ح

مُنڍي शुरू	وچ मध्य	پڇاڙي अन्त	پڇاڙي अन्त	مُنڍي शुरू	وچ मध्य	پڇاڙي अन्त	پڇاڙي अन्त
جـ	ـجـ	ـج	ج	سـ	ـسـ	ـس	س
ڄـ	ـڄـ	ـڄ	ڄ	شـ	ـشـ	ـش	ش
ڃـ	ـڃـ	ـڃ	ڃ	و	ـو	ـو	و
چـ	ـچـ	ـچ	چ	قـ	ـقـ	ـق	ق
ڇـ	ـڇـ	ـڇ	ڇ	صـ	ـصـ	ـص	ص
خـ	ـخـ	ـخ	خ	ضـ	ـضـ	ـض	ض
عـ	ـعـ	ـع	ع	ڟـ	ـڟـ	ـڟ	ڟ
غـ	ـغـ	ـغ	غ	طـ	ـطـ	ـط	ط
ر	ـر	ـر	ر	ظـ	ـظـ	ـظ	ظ
ز	ـز	ـز	ز	ھـ	ـھـ	ـھ	ھ
ڙ	ـڙ	ـڙ	ڙ	جھـ	ـجھـ	ـجھ	جھ
مـ	ـمـ	ـم	م	گھـ	ـگھـ	ـگھ	گھ
نـ	ـنـ	ـن	ن	ڪـ	ـڪـ	ـڪ	ڪ
لـ	ـلـ	ـل	ل	ۂـ	ـۂ	ء	ء

पाठ ६   پاٺ ٩

बारहखड़ी
लाकनाउनि वारा अखर
لاڳاپن وارا اکر

اَ	آ	اِ	اِي	اُ	اُو	اي	اَي	او	اَو	اَن	اَهه
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः
بَ	با	بِ	بِي	بُ	بُو	بي	بَي	بو	بَو	بَن	بَهه
ब	बा	बि	बी	बु	बू	बे	बै	बो	बौ	बं	बः
ٻَ	ٻا	ٻِ	ٻِي	ٻُ	ٻُو	ٻي	ٻَي	ٻو	ٻَو	ٻَن	ٻَهه
ॿ	ॿा	ॿि	ॿी	ॿु	ॿू	ॿे	ॿै	ॿो	ॿौ	ॿं	ॿः
ڀَ	ڀا	ڀِ	ڀِي	ڀُ	ڀُو	ڀي	ڀَي	ڀو	ڀَو	ڀَن	ڀَهه
भ	भा	भि	भी	भु	भू	भे	भै	भो	भौ	भं	भः
تَ	تا	تِ	تِي	تُ	تُو	تي	تَي	تو	تَو	تَن	تَهه
त	ता	ति	ती	तु	तू	ते	तै	तो	तौ	तं	तः
ٿَ	ٿا	ٿِ	ٿِي	ٿُ	ٿُو	ٿي	ٿَي	ٿو	ٿَو	ٿَن	ٿَهه
थ	था	थि	थी	थु	थू	थे	थै	थो	थौ	थं	थः
ٽَ	ٽا	ٽِ	ٽِي	ٽُ	ٽُو	ٽي	ٽَي	ٽو	ٽَو	ٽَن	ٽَهه
ट	टा	टि	टी	टु	टू	टे	टै	टो	टौ	टं	टः
ٺَ	ٺا	ٺِ	ٺِي	ٺُ	ٺُو	ٺي	ٺَي	ٺو	ٺَو	ٺَن	ٺَهه
ठ	ठा	ठि	ठी	ठु	ठू	ठे	ठै	ठो	ठौ	ठं	ठः

ثَ ثا ثِ ثِي ثُ ثُو ثي ثَي ثو ثَو ثَن ثَهه

स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः

پَ پا پِ پِي پُ پُو پي پَي پو پَو پَن پَهه

प पा पि पी पु पू पे पै पो पौ पं पः

ڦَ ڦا ڦِ ڦِي ڦُ ڦُو ڦي ڦَي ڦو ڦَو ڦَن ڦَهه

फ फा फि फी फु फू फे फै फो फौ फं फः

جَ جا جِ جِي جُ جُو جي جَي جو جَو جَن جَهه

ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः

ڄَ ڄا ڄِ ڄِي ڄُ ڄُو ڄي ڄَي ڄو ڄَو ڄَن ڄَهه

ॼ ॼा ॼि ॼी ॼु ॼू ॼे ॼै ॼो ॼौ ॼं ॼः

جهَ جها جهِ جهِي جهُ جهُو جهي جهَي جهو جهَو جهَن جهَهه

झ झा झि झी झु झू झे झै झो झौ झं झः

ڃَ ڃا ڃِ ڃِي ڃُ ڃُو ڃي ڃَي ڃو ڃَو ڃَن ڃَهه

ञ ञा ञि ञी ञु ञू ञे ञै ञो ञौ ञं ञः

چَ چا چِ چِي چُ چُو چي چَي چو چَو چَن چَهه

च चा चि ची चु चू चे चै चो चौ चं चः

ڇَ ڇا ڇِ ڇِي ڇُ ڇُو ڇي ڇَي ڇو ڇَو ڇَن ڇَهه

छ छा छि छी छु छू छे छै छो छौ छं छः

حَ حا حِ حِي حُ حُو حي حَي حو حَو حَں حَہ

ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः

خَ خا خِ خِي خُ خُو خي خَي خو خَو خَں خَہ

ख खा खि खी खु खू खे खै खो खौ खं खः

دَ دا دِ دِي دُ دُو دي دَي دو دَو دَں دَہ

द दा दि दी दु दू दे दै दो दौ दं दः

ڌَ ڌا ڌِ ڌِي ڌُ ڌُو ڌي ڌَي ڌو ڌَو ڌَں ڌَہ

ध धा धि धी धु धू धे धै धो धौ धं धः

ڏَ ڏا ڏِ ڏِي ڏُ ڏُو ڏي ڏَي ڏو ڏَو ڏَں ڏَہ

ॾ ॾा ॾि ॾी ॾु ॾू ॾे ॾै ॾो ॾौ ॾं ॾः

ڊَ ڊا ڊِ ڊِي ڊُ ڊُو ڊي ڊَي ڊو ڊَو ڊَں ڊَہ

ड डा डि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः

ڍَ ڍا ڍِ ڍِي ڍُ ڍُو ڍي ڍَي ڍو ڍَو ڍَں ڍَہ

ढ ढा ढि ढी ढु ढू ढे ढै ढो ढौ ढं ढः

رَ را رِ رِي رُ رُو ري رَي رو رَو رَں رَہ

र रा रि री रु रू रे रै रो रौ रं रः

ڙَ ڙا ڙِ ڙِي ڙُ ڙُو ڙي ڙَي ڙو ڙَو ڙَں ڙَہ

ड़ ड़ा ड़ि ड़ी ड़ु ड़ू ड़े ड़ै ड़ो ड़ौ ड़ं ड़ः

ڱَ ڱا ڱِ ڱي ڱُ ڱُو ڱي ڱَي ڱو ڱَو ڱَن ڱَهْ

ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः

لَ لا لِ لي لُ لُو لي لَي لو لَو لَن لَهْ

ल ला लि ली लु लू ले लै लो लौ लं लः

مَ ما مِ مي مُ مُو مي مَي مو مَو مَن مَهْ

म मा मि मी मु मू मे मै मो मौ मं मः

نَ نا نِ ني نُ نُو ني نَي نو نَو نَن نَهْ

न ना नि नी नु नू ने नै नो नौ नं नः

ڻَ ڻا ڻِ ڻي ڻُ ڻُو ڻي ڻَي ڻو ڻَو ڻَن ڻَهْ

ण णा णि णी णु णू णे णै णो णौ णं णः

وَ وا وِ وي وُ وُو وي وَي وو وَو وَن وَهْ

व वा वि वी वु वू वे वै वो वौ वं वः

هَ ها هِ هي هُ هُو هي هَي هو هَو هَن هَهْ

ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः

يَ يا يِ يي يُ يُو يي يَي يو يَو يَن يَهْ

य या यि यी यु यू ये यै यो यौ यं यः

سَ سا سِ سِي سُ سُو سے سَے سو سَو سَں سَہ

स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः

شَ شا شِ شِي شُ شُو شي شَي شو شَو شَں شَہ

श शा शि शी शु शू शे शै शो शौ शं शः

صَ صا صِ صِي صُ صُو صي صَي صو صَو صَں صَہ

स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः

طَ طا طِ طِي طُ طُو طي طَي طو طَو طَں طَہ

त ता ति ती तु तू ते तै तो तौ तं तः

کَ کا کِ کِي کُ کُو کي کَي کو کَو کَں کَہ

क का कि की कु कू के कै को कौ कं कः

کھَ کھا کھِ کھِي کھُ کھُو کھي کھَي کھو کھَو کھَں کھَہ

ख खा खि खी खु खू खे खै खो खौ खं खः

گَ گا گِ گِي گُ گُو گي گَي گو گَو گَں گَہ

ग गा गि गी गु गू गे गै गो गौ गं गः

ݣَ ݣا ݣِ ݣِي ݣُ ݣُو ݣي ݣَي ݣو ݣَو ݣَں ݣَہ

ग़ ग़ा ग़ि ग़ी ग़ु ग़ू ग़े ग़ै ग़ो ग़ौ ग़ं ग़ः

گھَ گھا گھِ گھِي گھُ گھُو گھي گھَي گھو گھَو گھَں گھَہ

घ घा घि घी घु घू घे घै घो घौ घं घः

पाठ १०   پاٺ ١٠

"آ" ماترا جو اڀياس

'अ' मात्रा का अभ्यास   'अ' मात्रा जो अभ्यासु

نَڪَ	नक	नाक
ڪَنَ	कन	कान
چَپَ	चप	ओंठ
پَنَ	पन	पत्ते
کَٽَ	खट	चारपाई
مَٽَ	मट	घड़े
هَٿَ	हथ	हाथ
وَڻَ	वण	पेड़
جَڃَ	ज॒ञ	बरात

सिन्धी का अभ्यास—

وَٽَ هَٽَ مَٽَ رَٿَ نَٿَ

قَلَ ذَلَ ڏَنَ مَنَ ڏَنَ

पाठ ११ || پاٺ ||

”آ“ ماترا جو اڀياس

'आ' मात्रा का अभ्यास   'आ' मात्रा जो अभ्यासु

ماتا	माता	मां, ममी
مالا	माला	माला
تالا	ताला	ताले
ڪارا	कारा	काले
تارا	तारा	तारे
آنا	आना	आण्डे
باجا	बाजा	बाजे
راجا	राजा	राजा
کاڄا	खाजा	काजू
ڌاڳا	धागा	डोरा

सिन्धी का अभ्यास–

بابا چاچا ماما ڏاڏا ڪاڪا دادا

ماتا دانا ڪارا چاڏا ڳاڏا والا

पाठ १२ । پاٺ ١٢

"اِ" ماترا جو اڀياس

'इ' मात्रा का अभ्यास   'इ' मात्रा जो अभ्यासु

پِٽِ	भिति	दीवाल
ڇِتِ	छिति	छत
دِلِ	दिलि	दिल
تِڏِ	तिडि	दीमक
هِتِ	हिति	यहां
ڪِٿِ	किथि	कहां
اکِ	अखि	आंख

सिन्धी का अभ्यास-

ڪِٽِ پِٽِ رِلِ مِلِ ڪِلِ ڪِلِ

جهٽِ پٽِ اکهِ پٽِ

ٽِمِ ٽِمِ تارا. چمڪ وارا

पाठ १३   پاٺ ١٣

"آي" ماترا جو اڀياس

'ई' मात्रा का अभ्यास   'ई' मात्रा जो अभ्यासु

شيشي	शीशी	शीशी
سيٽي	सीटी	सीटी
تيلي	तीली	काड़ी
بيبي	बीबी	बीबी
پيلي	पीली	पीले रंग की

सिंधी का अभ्यास-

ڪاڪي مامي دادي چاچي

ڏاڏي ناني ڀاڀي ماسي

سيٽي وڳي، گاڏي ڀڳي-

पाठ १४   پاٺ ۱۴

"ُ" ماترا جو اڀياس

اُٺُ	उठु	ऊंट
گُلُ	गुलु	फूल
پُڇُ	पुछु	पूँछ
ڊُڪ	डुकु	दौड़ो
اُڀُ	उभु	आसमान
سُکُ	सुखु	सुख
ڏُکُ	दुखु	दुःख
اُٿُ	उथु	उठो
پُٽُ	पुटु	पुत्र

सिन्धी का अभ्यास-

اُٿُ ڏُکُ پُٽُ سُٽُ ڊُڪُ پُڇُ

گُلُ ڦُلُ - باغُ ڏِسُ

سُتا آڪرُ - لکڻُ سِکُ

पाठ १५ | پاٺ ١٥

'ऊ' मात्रा का अभ्यास | 'ऊ' मात्रा जो अभ्यासु

"اُو" ماترا جو اڀياس

دُوتُ	दूतु	दूत
صُوفُ	सूफ़ु	सेब
بُوٽُ	बूटु	जूता
کُوهُ	खूहु	कुआं
لُوڻُ	लूणु	नमक
تُوتُ	तूत	शहतूत
چُوڙِي	चूड़ी	चूड़ी
مُورِي	मूरी	मूली

सिन्धी का अभ्यास-

پُورِي ٻُورِي تُورِي چُورِي ڏُوٽِي

ٻُورِي تَرِ- تُورِي وِٽِ مُورِي وَٽُ

اَڄُ صُبُحَ ڪَبُوتَرَ ڳُوهُ ڪَئِي

पाठ १६ پاٺ ١٦

'ए' मात्रा का अभ्यास 'ए' मात्रा जो अभ्यासु

" اي " ماترا جو اڀياس

پير	पेर	पेर
ٻير	बेर	बेर
ريل	रेल	रेल
ڊيل	डेल	गोरनी
کيل	खेल	खेल
جيل	जेल	जेल
تيل	तेल	तेल

सिन्धी का अभ्यास-

ڪيلا ميلا ڦيلا ڇيلا

ڀارت ديش هڪ مهان ديش آهي.

هنمين هندو مسلم سک سڀ رهن ٿا.

पाठ १७ پاٺ ١٧

'ऐ' मात्रा का अभ्यास 'ऐ' मात्रा जो अभ्यासु

"اي" ماترا جو آڀياس

ايٽ	ऐटु	चरखा
هيڊ	हैड	हल्दी
عينڪ	ऐनक	चश्मा
ٻيت	ॿैतु	कविता
ميز	मेज़	मेज
عيب	ऐबु	बुराई

सिन्धी का अभ्यास–

وِملا ايٽ تي سٽ کني ٿي

موُهَن وٽي ٻيت ياد ڪيا

بابا فقيرن کي خيرات ڏني

पाठ १८ پاٺ ١٨

”او“ ماترا جو اڀياس

'ओ' मात्रा का अभ्यास　　'ओ' मात्रा जो अभ्यासु

طوطو	तोतो	तोता
گولو	गोलो	गोला
ڪوڪو	कोको	कोला
گهوڙو	घोड़ो	घोड़ा
ٻوڙو	ॿोड़ो	बहरा
ٿوڙو	थोड़ो	थोड़ा

सिन्धी का अभ्यास-

صوٽو ڪوڏو سوڏو لوٽو ڇوٽو فوٽو

طوطو وڻ تي ويٺو آهي

पाठ १६   پاٺ ١٩

'औ' मात्रा का अभ्यास   'औ' मात्रा जो अभ्यासु

"اؤ" ماترا جو ابیاس

عؤرت	औरत	औरत
حؤض	हौज़	हौद
هؤڙ	हौड़	दाड़
دؤڙ	दौड़	दौड़ना
فؤج	फ़ौज	सेना

सिन्धी का अभ्यास–

دؤر - مؤس - خؤف - قؤل

جيڪو سبق ملي اُن جو دؤر ڪجي

...ت جو خؤف رکجي

...ل ڪجي نہ پاڙجي

पाठ २०   پاٺ ٢٠

निज सिन्धी अक्षर   ख़ासु सिन्धीअ जा अखर

خاص سنڌي اکر

क़	قَ	قَلَمُ	क़लमु	बती
ख़	خَ	خَبَرُ	ख़बरु	ख़बर
ग़	غَ	غَضَبُ	ग़ज़बु	अंधेर
ॻ	ڳَ	ڳَلُ	ॻलु	गाल
ॼ	ڄَ	ڄَڃُ	ॼञ	बरात
ड़	ڙَ	ڦَڪِڙُ	पकड़ु	पकड़ना
ॾ	ڏَ	ڏَکَڻُ	ॾखणु	दक्षिण
फ़	فَ	فَجَرُ	फ़जर	सवेरा
ॿ	ٻَ	ٻَڪري	ॿकरी	बकरी
ढ़	ڙهَ	پَڙهڻُ	पढ़ण पढ़हण	पढ़ना
ज़	ذَ	ذَرو	ज़रो	थोड़ा सा
ज़	ظَ	ظالِمُ	ज़ालिमु	ज़ालिम
ज़	ضَ	ضَعيفُ	ज़ईफ़ु	दुबला
ज़	زَ	زَهرُ	ज़हरु	विष

पाठ ११ پاٺ ١١

एक से सौ तक गिनती गिनना
हिक खां १०० ताईं अंग गुणिणु
هڪ کان سو تائين انگ ڳڻڻ

१	एक	हिकु	١	هڪ
२	दो	ब॒	٢	ٻ
३	तीन	टे	٣	ٽي
४	चार	चारि	٤	چار
५	पांच	पंज	٥	پنج
६	छः	छहं	٦	ڇهه
७	सात	सत	٧	ست
८	आठ	अठ	٨	اٺ
९	नौ	नव	٩	نو
१०	दस	ड॒ह	١٠	ڏهه
११	ग्यारह	यारहां	١١	يارهان
१२	बारह	बारहां	١٢	ٻارهان
१३	तेरह	तेरहां	١٣	تيرهان
१४	चौदह	चौड॒हां	١٤	چوڏهان
१५	पंद्रह	पंद्रहां	١٥	پندرهان
१६	सोलह	सोरहां	١٦	سورهان
१७	सत्रह	सत्रहां	١٧	سترهان
१८	अठारह	अठारहां	١٨	اٺارهان

१९	उन्नीस	उणिवीह	١٩	اوڻويهه
२०	बीस	वीह	٢٠	ويهه
२१	इक्कीस	एकिवीह	٢١	ايڪويهه
२२	बाईस	बावीह	٢٢	ٻاويهه
२३	तेईस	टेवीह	٢٣	ٽيويهه
२४	चोबीस	चोवीह	٢۴	چوويهه
२५	पच्चीस	पंजवीह	٢٥	پنجويهه
२६	छब्बीस	छवीह	٢٦	ڇويهه
२७	सत्ताईस	सतावीह	٢٧	ستاويهه
२८	अट्ठाईस	अठावीह	٢٨	اٺاويهه
२९	उनतीस	उणटीह	٢٩	اڻٽيهه
३०	तीस	टीह	٣٠	ٽيهه
३१	इकतीस	एकटीह	٣١	ايڪٽيهه
३२	बत्तीस	बटीह	٣٢	ٻٽيهه
३३	तेतीस	टेटीह	٣٣	ٽيٽيهه
३४	चौतीस	चोटीह	٣۴	چوٽيهه
३५	पैंतालीस	पंजटीह	٣٥	پنجٽيهه
३६	छत्तीस	छटीह	٣٦	ڇٽيهه
३७	सैंतीस	सतटीह	٣٧	ستٽيهه
३८	अड़तीस	अठटीह	٣٨	اٺٽيهه
३९	उनतालीस	उणेतालीह	٣٩	اوڻيتاليهه
४०	चालीस	चालीह	۴٠	چاليهه
४१	इकतालीस	एकेतालीह	۴١	ايڪيتاليهه

४२	बियालीस	ब॒ाएतालीह	۴۲	ٻائيتاليهه
४३	तिरतालीस	टेतालीह	۴۳	ٽيتاليهه
४४	चवालीस	चोएतालीह	۴۴	چوئيتاليهه
४५	पेंतालीस	पंजेतालीह	۴۵	پنجيتاليهه
४६	छियालीस	छाएतालीह	۴۶	ڇائيتاليهه
४७	सेंतालीस	सतेतालीह	۴۷	ستيتاليهه
४८	अड़तालीस	अठेतालीह	۴۸	اٺيتاليهه
४९	उनचास	उणिवंजाह	۴۹	اڻونجاهه
५०	पचास	पंजाह	۵۰	پنجاهه
५१	इक्यावन	एकिवंजाह	۵۱	ايڪونجاهه
५२	बावन	ब॒ावंजाह	۵۲	ٻاونجاهه
५३	तिरेपन	टेवंजाह	۵۳	ٽيونجاهه
५४	चौवन	चोवंजाह	۵۴	چوونجاهه
५५	पचपन	पंजवंजाह	۵۵	پنجونجاهه
५६	छप्पन	छावंजाह	۵۶	ڇاونجاهه
५७	सतावन	सतवंजाह	۵۷	ستونجاهه
५८	अठावन	अठवंजाह	۵۸	اٺونجاهه
५९	उनसठ	उणाहठि	۵۹	اڻاهٺ
६०	साठ	सठि	۶۰	سٺ
६१	इकसठ	एकाहठि	۶۱	ايڪاهٺ
६२	बासठ	ब॒ाहठि	۶۲	ٻاهٺ
६३	तिरेसठ	टेहठि	۶۳	ٽيهٺ
६४	चौसठ	चोहठि	۶۴	چوهٺ

(अ)

६५	पैंसठ	पंजहठि	٦٥	پنجهٺ
६६	छियासठ	छाहठि	٦٦	ڇاهٺ
६७	सरसठ	सताहठि	٦٧	ستاهٺ
६८	अरसठ	अठाहठि	٦٨	اٺاهٺ
६९	उनहतरि	उणहतरि	٦٩	اڻهتر
७०	सत्तर	सत्तरि	٧٠	ستر
७१	इकहतर	एकहतरि	٧١	ايڪهتر
७२	बहतर	ब॒ाहतरि	٧٢	ٻاهتر
७३	तेहतर	टेहतरि	٧٣	ٽيهتر
७४	चोहतर	चोहतरि	٧٤	چوهتر
७५	पिचहतर	पंजहतरि	٧٥	پنجهتر
७६	छहतर	छाहतरि	٧٦	ڇاهتر
७७	सततुतर	सतहतरि	٧٧	ستهتر
७८	अठहतर	अठहतर	٧٨	اٺهتر
७९	उन्यासी	उणियासी	٧٩	اڻاسي
८०	अस्सी	अस्सी	٨٠	اسي
८१	इक्यासी	एक्यासी	٨١	ايڪاسي
८२	बियासी	ब॒ियासी	٨٢	ٻياسي
८३	तिरासी	टियासी	٨٣	ٽياسي
८४	चोरासी	चोरियासी	٨٤	چورياسي
८५	पिचासी	पंजासी	٨٥	پنجاسي
८६	छियासी	छहासी	٨٦	ڇهاسي
८७	सत्तासी	सतियासी	٨٧	ستاسي

८८	अठासी	अठियासी	٨٨	أٺاسي
८९	नवासी	उणयानवे	٨٩	اڻانوي
९०	नब्बे	नवे	٩٠	نوي
९१	इक्यानवे	एकयानवे	٩١	ايڪانوي
९२	बियानवे	ॿियानवे	٩٢	ٻانوي
९३	तिरयानवे	टियानवे	٩٣	ٽيانوي
९४	चौरानवे	चोरियानवे	٩٤	چورانوي
९५	पिचानवे	पंजानवे	٩٥	پنجانوي
९६	छियानवे	छहानवे	٩٦	ڇهانوي
९७	सतानवे	सतयानवे	٩٧	ستانوي
९८	अठानवे	अठियानवे	٩٨	أٺانوي
९९	निन्नानवे	नवानवे	٩٩	نوانوي
१००	एक सौ	हिकु सौ	١٠٠	هڪ سؤ
२००	दो सौ	ॿ सौ	٢٠٠	ٻ سؤ
३००	तीन सौ	टे सौ	٣٠٠	ٽي سؤ
४००	चार सौ	चारि सौ	٤٠٠	چار سؤ
५००	पांच सौ	पंज सौ	٥٠٠	پنج سؤ
६००	छः सौ	छह सौ	٦٠	ڇهه سؤ
७००	सात सौ	सत सौ	٧٠٠	ست سؤ
८००	आठ सौ	अठ सौ	٨٠٠	اٺ سؤ
९००	नौ सौ	नवं सौ	٩٠٠	نو سؤ
१०००	एक हजार	हिकु हजार	١٠٠٠	هڪ هزار

पाठ २२ پاٺ ۲۲

[illegible] [illegible]

گفتگو جا لفظ

कहां	किथे	ڪٿي	हमारा	असांजो	آساڻو
जहां	जिते	جتي	आपका	तवहांजो	توهانجو
तहां	तिते	تتي	अपना	पंहिजो	پنهنجو
यहां	हिते	هتي	इसका	हिनजो	هنجو
वहां	हुते	هتي	उसका	हुनजो	هنجو
इधर	हेदे	هيڏي	जब तक	जेसिताईं	جيسيتائين
उधर	होदे	هوڏي	तब तक	तेसिताईं	تيسيتائين
क्यों	छो	ڇو	मैं	मां	مان
क्या	छा, कहिड़ो	ڇا، ڪهڙو	मैंने	मां	مان
कैसे	कीअं	ڪيئن	हम	असां	اسان
जैसे	जीअं	جيئن	तुम	तूं, तो	تون، تو
तैसे	तीअं	تيئن	मुझको	मूंखे	مونکي
वैसे	ईअं ई	ائين ئي	तुमको	तोखे	توکي
किसलिए	छा लाइ	ڇالاءِ	उसको	हुनखे	هنکي
जब	जदहिं	جڏهن	हमको	असांखे	اسانکي
तब	तदहिं	تڏهن	हम	असां	اسان
कब	कदहिं	ڪڏهن	आप	तव्हां	توهان
अब	हाणे	هاڻي	मुझसा	मां जहिड़ो	مان جهڙو
मेरा	मुंहिजो	منهنجو	तुझसा	तो जहिड़ो	تو جهڙو
तुम्हारा	तुंहिजो	تنهنجو	उस जैसा	हुन जहिड़ो	هن جهڙو

पाठ २३　پاٹ ۲۳

कुछ क्रियाएं　कुझु फ़अ़ल

	فعل	
उठो	उथो	اٿو
बैठो	वेहो	ويھو
जागो	जाग॒ो	جاڳو
सोओ	सुमहों	سمھون
आओ	अचो	اچو
जाओ	वञो	وڃو
खाओ	खाओ	کائو
पीयो	पीओ	پيئو
लाओ	खणी अचो	کڻي اچو
गाओ	ग॒ायो	ڳايو
पढ़ो	पढ़हो	پڙھو
लिखो	लिखो	لکو
हंसो	खिलो	کلو
दो (देना)	दि॒यो	ڏيو
लो (लेना)	वठो	وٺو
चढ़ो	चढ़हो	چڙھو
देखो	दि॒सो	ڏسو
चलो	हलो	ھلو
मिलो	मिलो	ملو
करो	करियो	ڪريو

पाठ २४   پاٺ ۲۴

आना	अचणु	اچڻ
जाना	वञणु	وڃڻ
खाना	खाइणु	کائڻ
लाना	वठी अचणु	وٺي اچڻ
गाना	गाइणु	ڳائڻ
सोना	सुमहणु	سمهڻ
रोना	रोअणु	روئڻ
बोना	पोख़िणु	پوکڻ
धोना	धोअणु	ڌوئڻ
ढोना	ढोइणु	ڍوئڻ
खोना	विञाइणु	وڃائڻ
होना	हुअणु	هئڻ
उठना	उथणु	اٿڻ
बैठना	वेहणु	ويهڻ
हंसना	खिलणु	کلڻ
देखना	दिसणु	ڏسڻ
चूमनो	चुमणु	چمڻ
लिखना	लिखणु	لکڻ
पढ़ना	पढ़हणु	پڙهڻ
लेना	वठणु	وٺڻ
देना	दियणु	ڏيڻ
चढ़ना	चढ़हणु	چڙهڻ

मिलाना	मिलाइणु	ملائڻ
लगाना	लॻाइणु	لڳائڻ
जगाना	जॻाइणु	جڳائڻ
गंवाना	विञाइणु	وڃائڻ
कमाना	कमाइणु	ڪمائڻ
बताना	ॿुधाइणु	ٻڌائڻ
मनाना	सनाइणु	مڃائڻ
नहाना	स्नान करणु	سنان ڪرڻ
उठाना	खणणु	کڻڻ
बिठाना	वेहारणु	ويهارڻ
बढ़ाना	वधाइणु	وڌائڻ
चलाना	हलाइणु	هلائڻ
बहलाना	विंदुराइणु	وندرائڻ
शर्माना	शर्माइणु	شرمائڻ
करवाना	कराइणु	ڪرائڻ
पछताना	पछिताइणु	پڇتائڻ
मंगाना	घुराइणु	گهرائڻ
पढ़ाना	पढ़ाइणु	پڙهائڻ
लिखाना	लिखाइणु	لکائڻ
उठाना	उथारिणु	اٿارڻ
सुलाना	सुमहारिणु	سمهارڻ
हंसाना	खिलाइणु	کلائڻ
...गाना	लॻाइणु	لڳائڻ

उतारना	लाहिणु	لاهڻ
भुलाना	भुलाइणु	ڀلائڻ
मचाना	मचाइणु	مچائڻ
बचाना	बचाइणु	بچائڻ
रचाना	रचाइणु	رچائڻ
दिखाना	दे॒खारणु	ڏيکارڻ
जपना	जपिणु	جپڻ
चखना	चखिणु	چکڻ
करना	करणु	ڪرڻ
चलना	हलणु	هلڻ
जलना	जलणु	جلڻ
मलना	मलिणु	ملڻ
टहलना	घुमणु	گهمڻ
चखना	चखिणु	چکڻ
पकड़ना	पकिड़णु	پڪڙڻ
भरना	भरणु	ڀرڻ
बदलना	बदिलणु	بدلڻ
रखना	रखणु	رکڻ
बजना	वजणु	وڄڻ
उठाना	खणणु	کڻڻ
मानना	मञणु	مڃڻ
निकालना	कढणु	ڪڍڻ

बनना	बणणु	بڻڻ
चढ़ना	चढ़हणु	چڙهڻ
डालना	विझणु	وجهڻ
सीखना	सिखणु	سکڻ
उड़ना	उड़ामणु	اڏامڻ
पहनना	पहिरणु	پهرڻ
झूलना	झूलिणु	جهولڻ
कहना	चवणु	چوڻ
खेलना	खेद्णु	کيڏڻ
चरना	चरणु	چرڻ
मिलना	मिलणु	ملڻ
भरना	भरणु	ڀرڻ
रहना	रहणु	رهڻ
सूंघना	सिंघणु	سنگهڻ
मांगना	घुरणु	گهرڻ
जागना	जागणु	جاڳڻ
भागना	भजणु	ڀڄڻ

पाठ २५   پاٺ ٢٥

पुलिंग	जिन्स मुज़क्कर	جنس مذکر

घनश्याम गाता है ।
घनश्याम गाए थो । — گھنشيام ڳائي ٿو

रमेश देखता है ।
रमेश डिसे थो । — رميش ڏسي ٿو

सुरेश पढ़ता है ।
सुरेश पढ़े थो । — سريش پڙهي ٿو

गोपाल रोता है ।
गोपाल रोए थो । — گوپال روئي ٿو

स्त्रीलिंग	जिन्स मोअन्नस	جنس مؤنث

मीना गाती है ।
मीना गाए थी । — مينا ڳائي ٿي

जानकी देखती है ।
जानकी डिसे थी । — جانڪي ڏسي ٿي

दुर्गा पढ़ती है ।
दुर्गा पढ़े थी । — درگا پڙهي ٿي

निर्मला रोती है ।
निर्मला रोए थी । — نرملا روئي ٿي

मोटा	थुल्हो	ٿلهو	खाता है	खाए थो	کائي ٿو
मोटी	थुल्ही	ٿلهي	खाती है	खाए थी	کائي ٿي
पतला	सन्हों	سنهون	आता है	अचे थो	اچي ٿو
पतली	सन्हीं	سنهين	आती है	अचे थी	اچي ٿي

पाठ २६ پاٺ ٢٦

एक वचन	वाहिद	واحد
गोपाल गाता है । गोपाल गुाए थो ।		گوپال ڳائي ٿو
मोहन देखता है । मोहन दिसे थो ।		موهن ڏسي ٿو
गणेश पढ़ता है । गणेश पढ़े थो ।		گڻيش پڙهي ٿو
श्याम रोता है । श्याम रोए थो ।		شيام روئي ٿو
बहु वचन	**जमअ**	**جمع**
पपीहे गाते हैं । पपीहा गुाइनि था ।		پپيها ڳائن ٿا
मोर नाचते हैं । मोर नचनि था ।		مور نچن ٿا
लड़के पढ़ते हैं । छोकिरा पढ़नि था ।		ڇوڪرا پڙهن ٿا
डाकू भागते हैं । डाकू भजुनि था ।		داڪو ڀڄن ٿا

मैं खाता हूँ	मां खावां थो	مان کاوان ٿو
हम खाते हैं	असां खाऊं था	اسان کائون ٿا
तुम सुनते हो	तूं बुधें थो	توُن ٻڌين ٿو
तुम लोग सुनते हो	तवहां बुधो था	توهان ٻڌو ٿا

पाठ २७ — پاٺ ۲۷

वर्तमान काल — زمان حال — ज़मानु हालु

आता है	अचे थो	اچي ٿو	आते हैं	अचनि था	اچن ٿا
जाते हो	वञें थो	وڃين ٿو	जाते हो	वञो था	وڃو ٿا
देखता हूं	दिसां थो	ڏسان ٿو	देखते हैं	दिसूं था	ڏسون ٿا
खाता है	खाए थो	کائي ٿو	खाते हैं	खाइनि था	کائن ٿا
लिखते हो	लिखें थो	لکين ٿو	लिखते हो	लिखो था	لکو ٿا
सोता हूं	सुम्हां थो	سمهان ٿو	सोते हैं	सुम्हूं था	سمهون ٿا

मैं आता हूं	मां अचां थो	مان اچان ٿو
हम आते हैं	असीं अचूं था	اسان اچون ٿا
तुम आते हो	तूं अचें थो	تون اچين ٿو
तुम लोग आते हो	तव्हां अचो था	توهان اچو ٿا
वह आता है	हू अचे थो	هو اچي ٿو
वे आते हैं	हू अचनि था	هو اچن ٿا

भूत काल — زمان ماضي — ज़मानु माज़ी

देखा	डिठो	ڏٺو	देखे	डिठा	ڏٺا
पड़ा	पयो	پيو	पड़े	पया	پيا
आया	आयो	آيو	आए	आया	آيا
गया	वयो	ويو	गये	वया	ويا
लगा	लगो	لڳو	लगे	लगा	لڳا
बैठा	वेठो	ويٺو	बैठे	वेठा	ويٺا
सोया	सुम्हियो	سمهيو	सोये	सुम्हिया	سمهيا

मैं आया	मां आयुसि	مان آيس
हम आये	असां आयासे	اسان آياسي
तुम आये	तूं आयें	توں آئين
तुम लोग आये	तव्हां आया	توهان آيا
वह आया	हू आयो	هو آيو
वे आये	हू आया	هو آيا

भविष्य काल زمانِ مستقبل **ज़मानु मुस्तक़बिलु**

चलूंगा	हलंदुसि	هلندس	चलेंगे	हलंदासे	هلنداسي
बैठोगे	वेहंदें	ويهندين	बैठोगे	वेहंदउ	ويهندؤ
उठेगा	उथंदो	اٿندو	उठेंगे	उथंदा	اٿندا
सोऊंगा	सुमहंदुसि	سمهندس	सोएंगे	सुमहंदासे	سمهنداسي
लिखोगे	लिखंदें	لکندين	लिखेंगे	लिखंदउ	لکندؤ
पढ़ेगा	पढ़हंदो	پڙهندو	पढ़ेंगे	पढ़हंदा	پڙهندا

मैं आऊंगा	मां ईंदुसि	مان ايندس
हम आएंगे	असां ईंदासे	اسان ايندا سي
तुम आओगे	तूं ईंदें	توں ايندين
तुम लोग आओगे	तव्हां ईंदउ	توهان ايندؤ
वह आएगा	हू ईंदो	هو ايندو
वे आएंगे	हू ईंदा	هو ايندا

पाठ २८ پاٺ ۲۸

रिश्तेदार		مِٽَ مائٽ			मिट माइट
पिता	पीउ	پيءُ	मामी	मामी	مامي
माता	माउ	ماءُ	मौसा	मासड़	ماسڙ
भाई	भाउ	ڀاءُ	मौसी	मासी	ماسي
बहिन	भेण	ڀيڻ	ससुर	सहुरो	سهرو
पुत्र	पुटु	پٽ	सास	ससु	سس
पुत्री	धीअ	ڌي	साला	सालो	سالو
पुत्र वधू	नूंहं	نُنهن	जीजा	भेणीवियो	ڀيڻيويو
भाभी	भाजाई	ڀاڄائي	दामाद	नियाणो	نياڻو
देवर	दिउरु	ڏير	भानजा	भाणेजो	ڀاڻيجو
देवरानी	दिराणी	ڏيراڻي	भानजी	भाणेजी	ڀاڻيجي
ननद	निराण	نراڻ	सौतेली-	माटेली-	ماٽيلي
भतीजा	भाटियो	ڀاٽيو	मां	माउ	ماءُ
भतीजी	भाटियी	ڀاٽي	सौतेला	माटेलो	ماٽيلو
चाचा,ताऊ	चाचो	چاچو	पुत्र	पुटु	پٽ
चाची	चाची	چاچي	पति	मुड़िसु	مڙس
दादा	दादो	ڏاڏو	पत्नी	ज़ाल	زال
दादी	दादी	ڏاڏي	मित्र	दोस्त	دوست
नाना	नानो	نانو	चचेरा भाई	सोटु	سوٽ
नानी	नानी	ناني	चचेरी बहिन	सोटि	سوٽ
मामा	मामो	مامو	शिष्य	शागिर्दु	شاگرد

पाठ २६ پاٺ ٢٩

शरीर के अंग । بدن جا عضو बदन जा उज़िवा

मुख, मुंह	वातु	وات	गला	ग़ुल	ڳل
सिर	मथो	مٿو	फेफड़े	फिफिड़ा	ڦڦڙا
नाक	नकु	نڪ	हड्डी	हॾी	هڏي
कान	कन	ڪن	छाती	छाती	ڇاتي
आंख	अखि	اک	नाड़ी	नब्ज़	نبض
ओंठ	चप	چپ	मस्तक	पेशानी	پيشاني
गर्दन	ग़िची	ڳچي		ललाट	لاٽ
हृदय	दिल	دل	बाल	वार	وار
शरीर	वदनु	بدن	पीठ	पुठ	پٺ
पैर	पेर	پير	उङ्गली	आङुरि	آڱر
हाथ	हथ	هٿ	:पसली	पुठी	پٺي
पेट	पेटु	پيٽ	दाढ़	हौड़	هوڙ
टांग	टंग	ٽنگ	जिगर	जेरो	جيرو
कन्धा	कुल्हो	ڪلهو	एड़ी	खुड़ी	کڙي
कमर	चेल्हि	چيلهه	अंगूठा	आङूठो	آڱوٺو
घुटना	गोॾा	گوڏا	चोटी	चोटी	چوٽي
जीभ	ज़िभ	ڄڀ	हथेली	तिरी	تري
दांत	ॾंद	ڏند	ख़ाल	खल	کل
नाख़ून	नंहं	نهون	कलाई	कराई	ڪرائي
बाज़ू	ॿांहूं	ٻانهون	नाभि	ॾुनु	دن

पलक	अखिछिंभ	اک ڇپ	मुट्ठी	मुठि	مٺ
ठोढ़ी	खाॾी	کاڏي	पसीना	पघरु	پگهر
चूतड़	सथर	سٿر	आँसू	लुड़िक	لڙڪ
दाढ़ी	ॾाड़िही	ڏاڙهي	खून	रतु	رت
भौंह	भिरवां	ڀروا ڻ	नस	रगु	رڳ

पाठ ३० پاٺ ٣٠

सब्ज़ी ڀاڄيون भाजियूं

आलू	पटाटा	پٽاٽا	गोबी	गोबी	گوبي
कद्दू	कदूं	ڪدون	गाजर	गजरां	گجران
टमाटर	टमाटा	ٽماٽا	प्याज	बसर	بصر
लहसन	थूम	ٿوم	शलजम	गोगरू	گوگڙون
बैंगन	वाङणु	واڱڻ	तोरई	तूरियूं	توريون
अरवी	कचालूं	ڪچالوُن	भिण्डी	भींडियूं	ڀينڊيون

फल ميوا मेवा

आम	अंबु	انب	खरबूज	गिदिरो	گدرو
केला	केला	ڪيلا	तरबूज	हिंदाणो	هدوانو
अमरूद	जेतून	جيتون	पपीता	पपीता	پپيتا
सेब	सूफ़	صوف	लीची	लीचियूं	ليچيون
अनार	डाड़हूं	ڏاڙهون	चीकू	चकूं	چڪون
खजूर	खारिकूं	کارڪون	गन्ना	कमंद	ڪمند

पाठ ३१ پاٺ ٣١

फल = मेवो = ميوو	घर = घरि = گهر
नल = नलु = نل	पर = ते = تي
जल = पाणी = پاڻي	चख = चखि = چک
चल = हलु = هل	रख = रखु = رک
छल = कपटु = ڪپٽ	मत = न = نہ
कल = सुभाणे = سڀاڻي	हठ = हठु = هٺ
भर = भरि = ڀر	पत्र = चिठी = چٺي
डर = डिॼु = ڊڄ	पढ़ = पढ़ु = پڙهہ
कर = करि = ڪر	चढ़ = चढ़ु = چڙهہ

फल चख	मेवो चखि	ميوو چک
जल भर	पाणी भरि	پاڻي ڀر
घर चल	घरि हलु	گهر هل
डर मत	डिॼु न	ڊڄ نہ
कल चल	सुभाणें हलु	سڀاڻي هل
पत्र पढ़	चिठी पढ़ु	چٺي پڙهہ
छल मत कर	कपटु न करि	ڪپٽ نہ ڪر
नल पर जल भर	नल ते पाणी भरि	نل تي پاڻي ڀر
हठ मत कर	हठु न करि	هٺ نہ ڪر
रथ पर चढ़	रथ ते चढ़ु	رٿ تي چڙهہ

पाठ ३२ پاٺ ٣٢

पाठ=सबकु=سبق	टहल=घुमु=گھُمُ
नमक=लूणु=لوڻ	बतख=बदक=بدڪ
शहद=माखी=ماکي	झगड़=विड़हु=وڙهه
सड़क=रस्तो=رستو	घड़ा=दिलो=دلو
इधर=हेदे=هيڏي	ठहर=बीहु=بيهه
उधर=होदे=هوڏي	पकड़=पकिड़ि=پڪڙ

पाठ पढ़	सबकु पढ़हु	سبق پڙهه
नमक चख	लूणु चखि	لوڻ چک
शहद रख	माखी रखु	ماکي رک
सड़क पर ठहर	रस्ते ते बीहु	رستي تي بيهه
इधर-उधर टहल	हेदे होदे घुमु	هيڏي هوڏي گهم
बतख मत पकड़	बदक न पकिड़ि	بدڪ نه پڪڙ
झगड़ मत	विड़िहु न	وڙهه نه
घड़ा भर	दिलो भरि	دلو ڀر

पाठ ३३ پاٺ ٣٣

मैं विद्यालय जाता हूं।
मां मदरसे वेंदो आहियां
مان مدرسي ويندو آهيان

हमारा विद्यालय बहुत बड़ा है।
असांजो मदरसो ॾाढो वॾो आहे।
اسانجو مدرسو ڏاڍو وڏو آهي

हमारे विद्यालय में ५०० विद्यार्थी पढ़ते हैं।
असांजे मदरसे में ५०० शागिर्द पड़हंदा आहिनि।
اسانجي مدرسي ۾ ٥٠٠ شاگرد پڙهندا آهن

मैं अपने पाठ अच्छी तरह याद करता हूं।
मां पहिंजा सबक चङीअ रीति यादि कंदो आहियां।
مان پهنجا سبق چڱيءَ ريت ياد ڪندو آهيان

गांव के सब लोग आपस में रिश्तेदार हैं।
गोठ जा सभु माणहू पाण में मिट-माइट आहियूं।
ڳوٺ جا سڀ ماڻهون پاڻ ۾ مٽ مائٽ آهيون

हमारा गांव छोटा है।
असांजो गोठु नंढो आहे।
اسانجو ڳوٺ ننڍو آهي

سندر شيوا منڊلي جا ڌرمي پستڪ،
سندر ٽپڙو ڏياري ڪارڊ، اسان وٽان ملي سگهندا.

ڪرشن شيوا منڊلي ڏگهڙي

مهراج مرچولال پريمي بڪ ڊيپو بدين

العزيز ڪتاب گهر عمرڪوٽ

ٿر ڪتاب گهر عمرڪوٽ

ٿر ڪتاب گهر مٺي

پاپولر جنرل اسٽور خيرپور ميرس

ليلا رام ميوزڪ ٻئنڪ ڪلفٽن مندر ڪراچي

شاهو گجر راما پير مندر ٽنڊوالهيار

شام لال جنرل اسٽور ڪوٽڙي

ديدار بڪ ڊيپو ٽنڊوالهيار